

BUỔI 999. CÂY KHUNG CÓ HƯỚNG CÓ TRỌNG LƯỢNG NHỎ NHẤT

Mục đích:

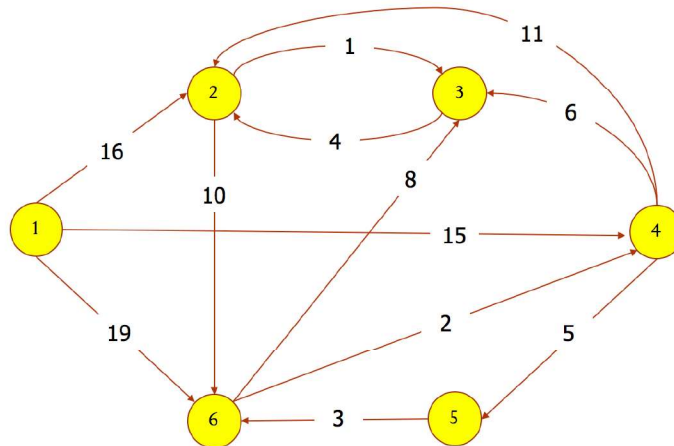
- củng cố lý thuyết về cây khung có hướng
- Cài đặt giải thuật Chu-Liu/Edmonds

Yêu cầu:

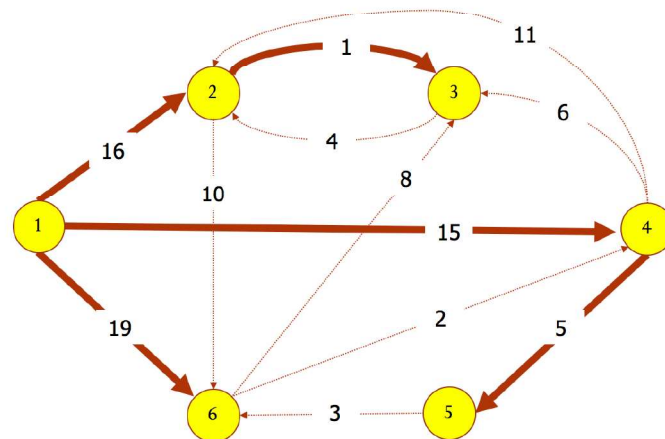
- Biết sử dụng ngôn ngữ lập trình C
- Biết cài đặt các cấu trúc dữ liệu cơ bản
- Biết biểu diễn đồ thị trên máy tính

999.1 Cây khung có hướng trọng lượng nhỏ nhất

Cho đồ thị có hướng G , gốc r . Luôn có đường đi từ r đến tất cả các đỉnh khác. Tìm cây T từ G sao cho tổng trọng số của các cung trong T nhỏ nhất.

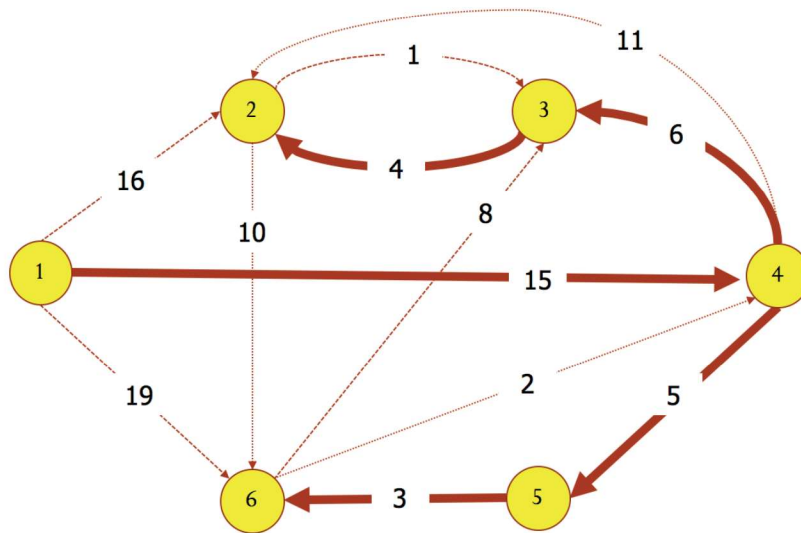

Một cây khung T của G là:

Trọng lượng của $T = 16 + 1 + 15 + 19 + 5 = 56$

Cây khung có trọng lượng nhỏ nhất: $15 + 5 + 6 + 4 + 3 = 33$

999.2 Giải thuật Chu-Liu/Edmonds:

Ý tưởng: gồm hai pha

- Pha co
  - Xây dựng đồ thị xấp xỉ H_t từ G_t .
    - Với mỗi đỉnh của G_t chọn cung đi đến nó có trọng số bé nhất => thêm nó vào H_t .
  - Nếu H_t không chứa chu trình => chuyển sang pha giãn
    - Cần kiểm tra các chu trình có trong H_t
  - Co G_t thành đồ thị G_{t+1} dựa trên các chu trình có trong H_t .
    - Mỗi đỉnh trong chu trình H_t là tương ứng với các đỉnh mới
    - Với mỗi cung (u, v, w) trong G_t , thêm cung $(id[u], id[v], w')$ vào G_{t+1} với $id[u]$ là đỉnh mới của u , đại diện cho chu trình chứa u ; $w' = w - w(\text{cung đi đến } v)$.
    - Để lưu vết, cần cho cung mới này (của G_{t+1}) chỉ vào cung cũ (của G_t)
  - Tăng t và lặp lại
- Pha giãn
  - H_t là cây khung của đồ thị G_t .
  - Mở các nút trong cây H_t để thu được cây H_{t-1} .
    - Thực chất quá trình này là điều chỉnh lại các cung của H_{t-1} .
    - Với mỗi cung của H_t :
      - Thêm nó vào H_{t-1} và xoá bớt 1 cung tương ứng trong chu trình.
      - Điều chỉnh lại trọng số cho cung vừa thêm = trọng số cũ + trọng số cung bị xoá.
  - Lặp lại quá trình này cho đến khi thu được H_0 .

999.3 Cài đặt giải thuật Chu-Liu/Edmonds:

999.3.1 Cấu trúc dữ liệu

Biểu diễn G :

Ta định nghĩa cấu trúc dữ liệu Graph để lưu trữ các đồ thị G . Ta sử dụng cách biểu diễn danh sách cung để biểu diễn đồ thị.

```
#define MAXN 100
#define MAXM 500
#define INF 9999999

typedef struct {
    int u, v; //đỉnh đầu, đỉnh cuối
    int w;     //trọng số
    int link; //chỉ đến cung trước đó trong đồ thị  $G_{t-1}$ 
} Edge;

typedef struct {
    int n, m;
    Edge edges[MAXM];
} Graph;
```

Để có thể truy vết trong pha giãn, với mỗi cung của G_t , ta cần biết nó trước đây tương ứng với cung nào trong đồ thị G_{t-1} . Điều này có thể dễ dàng bằng cách lưu lại chỉ số cung (link) tương ứng của cung này trong đồ thị G_{t-1} .

Biểu diễn H :

Do đồ thị xấp xỉ H là 1 đồ thị đặc biệt: mỗi đỉnh chỉ cần lưu 1 cung đi đến nó (hay đỉnh cha của nó), nên H tương đương với 1 cây. Ta cần 1 CTDL riêng để lưu trữ các H . Với mỗi đỉnh ta cần lưu trữ: đỉnh cha, trọng số cung đi đến và link chỉ vào cung trước đó của cung này trong đồ thị G_{t-1} . Cũng vì lý do truy vết, ta cũng lưu luôn **link**.

```
typedef struct {
    int n;
    int parent[MAXN]; //đỉnh cha của u
    int weight[MAXN]; //trọng số của cung đi đến u
    int link[MAXN];   //chỉ đến cung trước đó trong  $G_{t-1}$ 
} Tree;
```

999.3.2 Các bước chính của giải thuật

a. Khởi tạo H và T :

```
void init_graph(Graph *G, int n) {
    G->n = n;
    G->m = 0;
}

void init_tree(Tree *T, int n) {
    T->n = n;
    int i;
    for (i = 1; i <= n; i++) {
        T->parent[i] = -1;
        T->weight[i] = INF;
        T->link[i] = -1;
    }
}

void add_edge(Graph *G, int u, int v, int w, int link) {
    int m = G->m;
    G->edges[m].u = u;
    G->edges[m].v = v;
    G->edges[m].w = w;
    G->edges[m].link = link;
    G->m++;
}
```

b. Xây dựng đồ thị xấp xỉ H_t từ G_t

Với mỗi cung (u, v) có trọng số w , ta so sánh với trọng số của cung đến v ($\text{weight}[v]$) để xem có cập nhật được không. Khởi tạo tất cả $\text{weight}[v] = \infty$. Cần phải loại bỏ cha của root (nếu có) để tránh các hiệu ứng lờ.

```
void buildH(Graph* G, int root, Tree* H) {
    init_tree(H, G->n); //khởi tạo cây rỗng
    int e;
    for (e = 0; e < G->m; e++) {
        int u = G->edges[e].u;
        int v = G->edges[e].v;
        int w = G->edges[e].w;
        int link = G->edges[e].link;
        if (w < H->weight[v]) {
            H->parent[v] = u;
            H->weight[v] = w;
            H->link[v] = link; //chỉ đến cung của  $G_{t-1}$ 
        }
    }
    H->parent[root] = -1; //loại bỏ cha của root
    H->weight[root] = 0; //(nếu có)
}
```

c. Kiểm tra chu trình trong H

Do mỗi đỉnh trong H có nhiều nhất là 1 đỉnh cha, nên ta lần theo cha của các đỉnh kiểm tra xem H có chu trình hay không. Nếu có chu trình, ta gán tất cả các đỉnh trong chu trình này một tên mới (sử dụng để xây dựng G_{t+1}).

Từ 1 đỉnh i, nếu đi 1 vòng mà quay lại nó ($\text{color}[u] = i$) thì ta tìm được chu trình. Nếu không, ta sẽ gặp gốc ($u = \text{root}$).

Để tránh xử lý 1 đỉnh đã nằm trong 1 trình ta thêm điều kiện ($\text{id}[u] == -1$) trong vòng lặp while.

```
//Bổ sung mảng hỗ trợ id lưu tên mới cho các đỉnh
int id[MAXN];

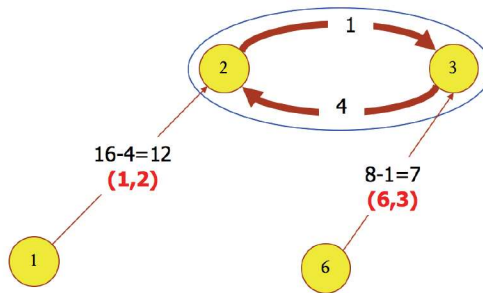
int find_cycles(Tree* H, int root) {
    int i, u, no = 0;
    int color[MAXN];
    //Khởi tạo id, color
    for (i = 1; i <= H->n; i++) {
        id[i] = -1;
        color[i] = -1;
    }
    //Duyệt qua từng đỉnh, và lần theo parent của nó
    for (i = 1; i <= H->n; i++) {
        int u = i;
        while (u != root && id[u] == -1 && color[u] != i) {
            color[u] = i;
            u = H->parent[u];
        }
        //Nếu gặp lại i => tạo chu trình
        if (color[u] == i) {
            no++;
            int v = H->parent[u];
            while (v != u) {
                id[v] = no; //gán id mới cho v
                v = H->parent[v];
            }
            id[u] = no; //u cũng là 1 đỉnh trong chu trình
        }
    }
    return no; //trả về số chu trình tìm được
}
```

d. Co đồ thị G_t thành G_{t+1}

Giả sử sau quá trình kiểm tra chu trình đã có tên mới cho từng đỉnh trong G_t . Nếu u là 1 đỉnh trong G_t thì $\text{id}[u]$ là tên mới của u trong G_{t+1} .

Với mỗi cung e: (u, v, w) trong G_t ta sẽ kiểm tra xem $\text{id}[u] == \text{id}[v]$. Nếu khác nhau ta thêm cung ($\text{id}[u], \text{id}[v], w - H_t \rightarrow \text{weight}[v]$) vào G_{t+1} và link cung này vào cung e của G_t .

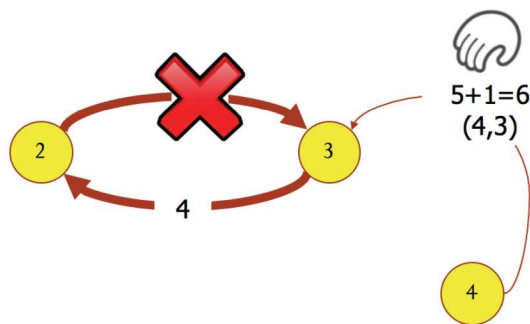


```
void contract(Graph* G, Tree* H, int no, Graph* G1) {
    init_graph(G1, no);
    int e;
    for (e = 0; e < G->m; e++) {
        int u = G->edges[e].u;
        int v = G->edges[e].v;
        int w = G->edges[e].w;
        if (id[u] != id[v])
            add_edge(G1, id[u], id[v], w - H->weight[v], e);
    }
}
```

e. Giãn H_t thành H_{t-1}

Thực chất quá trình giãn H_t thành H_{t-1} thêm các cung từ H_t vào H_{t-1} và xoá bớt 1 cung tương ứng trong chu trình của H_{t-1} . Trong ví dụ bên dưới, ta thêm cung (4, 3) vào H_{t-1} và xoá bỏ cung (2, 3) đi. Điều này tương ứng với việc điều chỉnh đỉnh cha của 3 (trước đây là 2) thành 4 và thay đổi trọng số của cung tương ứng: $5 + 1 = 6$ (trọng số cung mới + trọng số cung cũ).


```

void expand(Tree* H, Graph* G1, Tree* H1) {
    int i;
    for (i = 1; i <= H->n; i++)
        if (H->parent[i] != -1) {
            //Lấy cung tương ứng trong  $G_{t-1}$ 
            Edge pe = G1->edges[H->link[i]];
            //Đổi cha của pe.v thành pe.u
            H1->parent[pe.v] = pe.u;
            H1->weight[pe.v] += H->weight[i];
            H1->link[pe.v] = pe.link;
        }
}

```

f. Giải thuật hoàn chỉnh

Giờ đây, ta đã có đủ các khối cần thiết cho giải thuật. Chỉ cần lắp ráp lại là có một giải thuật hoàn chỉnh.

```
#define MAXIT 10
void ChuLiu(Graph* G0, int s, Tree* T) {
    Graph G[MAXIT];
    Tree H[MAXIT];
    int i, e;

    int t = 0;
    int root = s;
    G[0] = *G0;

    //Pha co
    while (1) {
        //Xây dựng đồ thị xấp thị
        buildH(&G[t], root, &H[t]);
        int no = find_cycles(&H[t], root);
        if (no == 0) break;

        //Đặt tên mới cho các đỉnh không nằm trong CT
        for (i = 1; i <= H[t].n; i++) {
            if (id[i] == -1)
                id[i] = ++no;
        }
        //Co
        contract(&G[t], &H[t], no, &G[t+1]);
        root = id[root]; //gốc mới
        t++;
    }
    //Pha giãn
    int k;
    for (k = t; k > 0; k--)
        expand(&H[k], &G[k-1], &H[k-1]);

    //Kết quả là H[0]
    *T = H[0];
}
```


g. Chương trình chính

Bổ sung hàm phần đọc dữ liệu và in kết quả. Thế là xong.

```
int main() {
    Graph G;
    int n, m, i, e, u, v, w;

    scanf("%d%d", &n, &m);
    init_graph(&G, n);
    for (e = 0; e < m; e++) {
        scanf("%d%d%d", &u, &v, &w);
        add_edge(&G, u, v, w, -1);
    }

    Tree T;
    ChuLiu(&G, 1, &T);

    for (i = 1; i <= T.n; i++)
        if (T.parent[i] != -1)
            printf("(%d, %d) %d\n", T.parent[i], i,
                    T.weight[i]);

    return 0;
}
```

999.4 Bài tập

Viết chương trình đọc đồ thị và kiểm tra xem nó có liên thông mạnh hay không. Nếu có in ra “Yes”, ngược lại in ra “No”.

Gợi ý: sau khi duyệt toàn bộ đồ thị, nếu *min_index* của các đỉnh đều giống nhau (=1) thì đồ thị liên thông mạnh.